

International Science Group

ISG-KONF.COM

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE
"MULTIDISCIPLINARY ACADEMIC NOTES. SCIENCE
RESEARCH AND PRACTICE"**

**Madrid, Spain
April 19 - 22, 2022**

ISBN 979-8-88526-751-9

DOI 10.46299/ISG.2022.1.15

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВОЄННИЙ СТАН В УКРАЇНІ

Петровська Ірина Ігорівна

кандидат юридичних наук, доцент

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Питання правового регулювання спеціальних режимів, зокрема правового режиму військового/воєнного стану, на сьогодні є актуальним та потребує детального дослідження в умовах збройної агресії Росії проти України. Видом спеціального режиму є адміністративно-правовий режим. У адміністративно-правовій науці часто використовують це поняття, але аналіз правової літератури та нормативних актів надає можливість констатувати відсутність єдиного теоретико-правового підходу до розуміння його змісту. Проте всі науковці-адміністративісти погоджуються з твердженням, що видом адміністративно-правового режиму є воєнний стан.

Загалом, законодавство про воєнний стан, відноситься до адміністративно-правового інституту права національної безпеки. Основним правовим актом права національної безпеки є Закон України «Про національну безпеку України» (надалі – Закон 1) [3]. А національна безпека України законодавчо визначена – як захищеність державного суверенітету, демократичного конституційного ладу, територіальної цілісності та інших національних інтересів України від реальних й потенційних загроз [3]. Правову основу політики держави в сферах національної безпеки і оборони становлять Конституція України [1] (яка визначає її конституційний лад), Закон 1 (регулює відносини щодо забезпечення національної безпеки в цілому та реалізації стратегій безпеки, в тому числі і оборонної стратегії) та інші закони, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також видані на виконання Конституції й законів України інші правові акти. Відповідно, життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток та безпечні умови життєдіяльності й добробуту її громадян є національними інтересами України. Складовою (видом) національної безпеки є воєнна безпека. Це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності та демократичного конституційного ладу й інших життєво важливих національних інтересів від воєнних загроз [3]. Воєнні загрози пов'язані з такими основними видами воєнного конфлікту як війна та збройний конфлікт. Отож відкритий воєнний напад російських військ проти України 24 лютого 2022 року як юридичний факт – став підставою для запровадження військового (воєнного) стану. При цьому варто констатувати, що в даній війні Україна має статус країни, яка обороняється. Оборона України – це система політичних, економічних, воєнних, наукових, соціальних, науково-технічних, правових, організаційних, інформаційних та інших заходів держави щодо підготовки до збройного захисту

та її захист у разі збройної агресії чи збройного конфлікту (стаття 1 Закону України «Про оборону України» (Закон 2) [4]).

Основним нормативно-правовим актом, який регулює правовідносини військового стану є Закон України «Про правовий режим воєнного стану» (надалі – Закон 3) [2]. Воєнний стан визначається як особливий правовий режим, який вводиться в Україні чи в окремих її місцевостях у випадку збройної агресії або загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності й передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям і органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних задля відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини й громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень (стаття 1 Закону 2, стаття 1 Закону 3) [2; 4]. Правовою основою введення воєнного стану є Конституція України [1], Закон 3 [2] та указ Президента України про введення воєнного стану в Україні [5] або в окремих її місцевостях, затверджений Верховною Радою України. Президенту України пропозицію про запровадження воєнного стану подає Рада національної безпеки та оборони України [6].

Збройна агресія також законодавчо визначений термін (у Законі 2) і характеризується як «застосування іншою державою або групою держав збройної сили проти України» [4]. Збройною агресією проти України вважається будь-яка із таких дій: (1) вторгнення чи напад збройних сил іншої держави або групи держав на українську територію, а також окупація чи анексія частини території України; (2) блокада портів, узбережжя чи повітряного простору, порушення комунікацій України збройними силами групи держав або іншої держави; (3) напад збройних сил іншої держави чи групи держав на військові сухопутні, морські або повітряні сили, цивільні морські чи повітряні флоти України; (4) засилання іншою державою або від її імені озброєних груп регулярних чи нерегулярних сил, що вчиняють акти застосування збройної сили проти України, і мають настільки серйозний характер, що це рівнозначно збройному нападу, у тому числі значна участь третьої держави у таких діях; (5) дії іншої держави (держав), яка дозволяє, щоб її територія, яку вона надала в розпорядження третьої держави, використовувалася цією третьою державою (державами) для вчинення дій, які кваліфікують як збройну агресію; (6) застосування підрозділів збройних сил іншої держави чи групи держав, які перебувають на території України відповідно до укладених з Україною міжнародних договорів, проти третьої держави або групи держав, інше порушення умов, передбачених такими договорами, чи продовження перебування цих підрозділів на території України після припинення дії зазначених договорів [4].

Відповідно до законодавства України [2; 3; 4], військове командування (головакомандувач Збройних Сил України, командувач об'єднаних сил Збройних Сил України, командувачі видів та окремих родів військ (сил)

Збройних Сил України, командувачі (начальники) органів військового управління, командири з'єднань, військових частин Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань, наприклад територіальної оборони) спільно з військовими адміністраціями на місцях забезпечують заходи з оборони України. Також для стратегічного керівництва обороною України 24 лютого 2022 року Указом Президента України [7] створено Ставку Верховного Головнокомандувача, куди включили всіх представників військового керівництва, а діяльність якого допомагають забезпечувати Кабінет Міністрів України та генеральний штаб Збройних Сил України.

Під час військового стану проводиться мобілізація – комплекс заходів, здійснюваних з метою планомірного переведення діяльності органів публічної адміністрації, національної економіки, підприємств, установ та організацій на функціонування в умовах особливого періоду, а Збройних Сил України, інших військових формувань, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту – на організацію та штати воєнного часу [8]. Мобілізація може бути загальною чи частковою та проводиться приховано або відкрито. Правове регулювання мобілізації та демобілізації (після закінчення спеціального стану) здійснюється Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [8].

Призов на військову службу та її проходження здійснюється відповідно до Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу» [9]. Військовий обов'язок передбачає: (1) підготовку громадян до військової служби; (2) приписку до призовних дільниць; (3) прийняття в добровільному порядку (за контрактом) та призов на військову службу; (4) проходження військової служби; (5) виконання військового обов'язку в запасі; (6) проходження служби у військовому резерві; (7) дотримання правил військового обліку [9].

Військовим формуванням, на яке відповідно до Конституції України [1] покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності є Збройні Сили України (ЗСУ) [10]. Також, за Законом України «Про основи національного спротиву» [11] в адміністративно-територіальних одиницях України формуються підрозділи територіальної оборони (добровольче формування територіальної громади) на чолі з керівниками військових адміністрацій (військово-цивільних адміністрацій, державних адміністрацій). Національний спротив – це комплекс заходів, що організовуються і здійснюються з метою сприяння обороні України через максимально широке залучення громадян України до дій, які спрямовані на забезпечення воєнної безпеки, суверенітету та територіальної цілісності держави, стримування й відсіч агресії, а також завдання противнику неприйнятних втрат, через які він буде змушений припинити збройну агресію проти України [11].

Отже, законодавство про воєнний стан передбачає застосування не тільки спеціалізованого закону про нього, а також інших нормативно-правових актів сфери національної безпеки. За умов військового стану діючі нормативно-правові акти України продовжують регулювати відповідні відносини, але із особливостями, що наявні в законодавстві про військовий стан.

References:

1. Конституція України від 28.06.1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 16.04.2022).
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 16.04.2022).
3. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення 16.04.2022).
4. Про оборону України: Закон України від 6.12.1991 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (дата звернення 16.04.2022).
5. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення 16.04.2022).
6. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5.03.1998 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 16.04.2022).
7. Про утворення Ставки Верховного Головнокомандувача: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 72/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/72/2022#Text> (дата звернення 16.04.2022).
8. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> (дата звернення 16.04.2022).
9. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> (дата звернення 16.04.2022).
10. Про Збройні Сили України: Закон України від 6.12.1991 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text> (дата звернення 16.04.2022).
11. Про основи національного спротиву: Закон України від 16.07.2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (дата звернення 16.04.2022).

Multidisciplinary academic notes. Science research and practice

Scientific publications

Proceedings of the XV International Scientific and Practical Conference
«Multidisciplinary academic notes. Science research and practices»,
Madrid, Spain. 712 p.
(April 19 – 22, 2022)

UDC 01.1

ISBN – 979-8-88526-751-9

DOI – 10.46299/ISG.2022.1.15

Text Copyright © 2022 by the International Science Group (isg-konf.com).

Illustrations © 2022 by the International Science Group.

Cover design: International Science Group (isg-konf.com)©

Cover art: International Science Group (isg-konf.com)©

All rights reserved. Printed in the United States of America.

No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher.

The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required. Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighboring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

The recommended citation for this publication is: Tulainova O., Sedak A. The concept of personal space in landscape architecture: methods of landscape-planning organization // Multidisciplinary academic notes. Science research and practices. Proceedings of the XV International Scientific and Practical Conference. Madrid, Spain. 2022. Pp. 44-53.

URL: <https://isg-konf.com/multidisciplinary-academic-notes-science-research-and-practice/>